

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Ekonomiskās un monetārās savienības sociālās dimensijas nostiprināšana””

COM(2013) 690 final

(2014/C 67/24)

Galvenais ziņotājs: **Georgios DASSIS**

Eiropas Komisija saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 304. pantu 2013. gada 4. oktobrī nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju par tematu

“Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei “Ekonomiskās un monetārās savienības sociālās dimensijas nostiprināšana””

COM(2013) 690 final.

Komitejas Birojs 2013. gada 17. septembrī uzdeva Nodarbinātības, sociālo lietu un pilsoniskuma specializētajai nodaļai sagatavot Komitejas atzinumu par šo jautājumu.

Ņemot vērā jautājuma steidzamību, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja 493. plenārajā sesijā 2013. gada 16. un 17. oktobrī (17. oktobra sēdē) iecēla *Georgios Dassis* kgu par galveno ziņotāju un, ar 157 balsīm par, 3 balsīm pret un 19 atturoties, pieņēma šo atzinumu.

1. Vispārīgas piezīmes

1.1 Iepriekš nepieredzēta mēroga ekonomikas un finanšu krīze, kas īpaši smagi skārusi eurozonas dalībvalstis, skaidri parādījusi arī strukturālas problēmas Eiropā kopumā. Krīze ir atklājusi nepārprotamu saikni starp augstajiem bezdarba rādītājiem, valstu saspringto budžeta stāvokli, sociālo panikumu un sociālajiem nemieriem. Valstu budžetiem, protams, vajadzīgs līdzsvars, tomēr līdzekļu samazinājums ir slikti ietekmējis izglītību, aktīvo darba tirgus politiku un sociālo labklājību. Pieaugušais bezdarbs un nabadzība negatīvi iespaido darbaspēka prasmes un nodarbināmību. Sekas izpaužas arī uzņēmumu nespējā paplašināties un radīt jaunas darbavietas, kas savukārt apdraud izaugsmi.

1.2 Patlaban ES ir lieciniece tam, kā dažās vissmagāk cietušajās valstīs ekonomikas un finanšu krīze pāraugusi arī politiskā krīzē, kad spēkā pieņemtas ekstrēmistiskas un nedemokrātiskas politiskās kustības. Šo tendenču apvaldīšana ir uzdevums, kas steidzami jārisina, veicot konkrētus Eiropas, valstu un vietējā līmeņa pasākumus.

1.3 Iekšējā tirgus projektam vajadzīga gan ekonomiska, gan sociāla dimensija. Tas ir palīdzējis veicināt nodarbinātību un labklājību visās ES dalībvalstīs. Lai Eiropa varētu straujāk atgūties no krīzes, ļoti svarīgi ir pabeigt iekšējā tirgus izveidi un paaugstināt efektivitāti un sociālo kohēziju, par pamatu ņemot stratēģiju “Eiropa 2020”.

1.4 Balstoties tieši uz šāda pamata, Komiteja ar īpašu interesi ir izskatījusi Komisijas paziņojumu — pirmo ieguldījumu gaidāmajās Eiropadomes diskusijās un lēmumos par Eiropas ekonomiskās un monetārās savienības sociālās dimensijas stiprināšanu.

1.5 Lai turpinātu darba virzību, Komiteja aicina Komisiju, ņemot vērā minētās diskusijas, aktualizēt un pastiprināt savu politiku, īpaši attiecībā uz tādu rādītāju proaktīvu izmantošanu, kuri raksturo nodarbinātību un sociālo iekļautību.

1.6 Komiteja vienmēr ir atbalstījusi pasākumus, kuru mērķis ir lielāki sociālie ieguldījumi, noteiktāka Eiropas līdzekļu novirzīšana pienācīgas nodarbinātības un sociālās politikas atbalstam, īpaša jaunatnes nodarbinātības iniciatīva un garantija jauniešiem, kā arī labāka pārrobežu mobilitāte. Tāpēc EESK ir gandarīta, ka šīm politikas jomām tiek pievērsta lielāka uzmanība. Atzinīgi Komiteja vērtē arī Eiropas pusgada procesā paredzēto sociālā dialoga stiprināšanu.

1.7 Komiteja piekrīt Komisijas viedoklim, ka sociālās dimensijas stiprināšana palīdzētu dalībvalstīm realizēt savu potenciālu nodarbinātības izaugsmes, sociālās kohēzijas uzlabošanas un lielāko atšķirību mazināšanas ziņā. EESK īpaši atbalsta ierosmi rūpīgāk uzraudzīt nodarbinātību un sociālās nelīdzsvarotības izpausmes ekonomiskajā un monetārajā savienībā, sistemātiski pārraugot bezdarba rādītājus, datus, kas raksturo tādu jauniešu īpatsvaru, kuri nedz strādā, nedz mācās, māsaimniecību ienākumu līmeni, nabadzību un nevienlīdzību.

1.8 Tādējādi ierosinātajā nodarbinātības un sociālās nelīdzsvarotības pārskatā, kura pamatā ir būtiskākie rādītāji un robežvērtības, jau laikus tiku identificētas asimetriskās tendences un iespējamā ietekme uz ekonomikas darbību kopumā. Šāda uzraudzības sistēma pēc vajadzības spētu iedarbināt savlaicīgu un efektīvu pielāgošanas mehānismu un politikas pasākumus,

tāpat kā tas notiek līdzīgos ekonomikas un finanšu nelīdzsvarotības gadījumos. Līdz ar to Komiteja atbalsta 2013. gada 27.–28. jūnijā pausto Eiropadomes viedokli, ka paredzētā sociālo un nodarbinātības rādītāju sistēma ir pirmais solis ceļā uz daudzpusīgāku EMS sociālo dimensiju ⁽¹⁾.

1.9 Komiteja, 2013. gada 22. maijā pieņemot atzinumu ⁽²⁾, ir devusi savu konsultatīvo ieguldījumu gaidāmajās Eiropadomes diskusijās un vēlreiz aicina turpināt stiprināt EMS sociālo dimensiju.

2. Īpašas piezīmes

2.1 Eiropas Komisija savā paziņojumā ierosina vairākas iniciatīvas EMS sociālās dimensijas stiprināšanai; īpaša uzmanība tajās pievērsta šādiem trim aspektiem:

- ciešāka nodarbinātības un sociālo problēmu uzraudzība un politikas koordinācija,
- stingrāka solidaritāte un rīcība nodarbinātības un darbaspēka mobilitātes jomā,
- pastiprināts sociālais dialogs.

2.2 Komiteja piekrīt, ka ir jāstiprina EMS sociālā dimensija, un vēlas uzsvērt turpmāk minēto.

Ciešāka nodarbinātības un sociālo problēmu uzraudzība un politikas koordinācija

2.3 ES fiskālā konsolidācija un ekonomikas pārvaldība nebūs saglabājama bez atbilstīgas sociālās konsolidācijas un sociālās pārvaldības. Patlaban vērojama Eiropas sociālās plaisas padziļināšanās apdraud atlabšanu, izaugsmi un kohēziju. EESK ir pārliecināta, ka Eiropas pusgadā jāpievēršas arī nodarbinātības un sociālās iekļaušanas kritērijiem un tie jāietver tajā pašā sistēmā, kas paredzēta ekonomikas koordinācijas un strukturālo reformu uzraudzībai. Skaitliski izmērāmiem nodarbinātības un sociālajiem mērķiem jāatbilst noteiktajiem parāda un deficīta rādītājiem, un ir vajadzīgi līdzīgi pielāgošanas un solidaritātes mehānismi, ar ko mazināt sociālo nelīdzsvarotību un veicināt sociālos ieguldījumus.

2.4 EESK atzīst, ka ES un dalībvalstu sociālajiem ieguldījumiem un tautsaimniecības atlabšanai vajadzīgs vairāk nekā tikai formālas pārvaldības struktūras un tiesību aktu noteikti

mehānismi. Tieši tāpēc sava nozīme un loma ir organizētai pilsoniskajai sabiedrībai un katram Eiropas iedzīvotājam. Vissvarīgākais ir, lai Eiropas projekts raisītu līdzdalības un piederības sajūtu.

2.5 Tomēr Komiteja uzsver arī to, ka ilgtspējīgi sociālie uzlabojumi iespējami vien tad, ja pašos pamatos tiek risinātas dalībvalstu strukturālās problēmas. Lai Eiropa izkļūtu no krīzes, galvenie faktori ir starptautiska konkurētspēja, ekonomikas izaugsme un spēcīga sociālā dimensija. Īstermiņa un ilgtermiņa reformu stiprināšanā ir jāizmanto nesen ierosinātie sociālās politikas rādītāji.

Pastiprināta solidaritāte un rīcība nodarbinātības un darbaspēka mobilitātes jomā

2.6 Komisija savā paziņojumā ir norādījusi, ka darbaspēka pārrobežu mobilitāte ir svarīgs faktors, kas ļautu saglabāt nodarbinātību un konkurētspēju, kā arī radīt jaunas darbavietas, kuras aizstātu ekonomikas pārstrukturēšanā zaudētās.

2.7 Lai turpinātu novērst pastāvošos šķēršļus darbaspēka mobilitātei, vajadzētu īstenot papildu pasākumus, kuru mērķis būtu sniegt migrējošiem darba ņēmējiem saprotamu informāciju attiecīgajās valodās par darba un sociālajām tiesībām. Turklāt vajadzētu atzīt īpašas darba ņēmēju tiesības uz konsultēšanos. Attiecīgajām konsultāciju struktūrām cieši jāsadarbjas ar sociālajiem partneriem un EURES, lai migrējošie darba ņēmēji vēl pirms izbraukšanas no savas valsts būtu informēti par sociālajiem un tiesiskajiem nosacījumiem uzņemošajā valstī.

2.8 Sociālie ieguldījumi palīdz iedzīvotājiem. Tie uzlabo iedzīvotāju prasmes un paaugstina kvalifikāciju, kā arī sekmē viņu līdzdalību sabiedrības dzīves norisēs un darba tirgū. Tas savukārt paaugstina labklājību, veicina ekonomikas izaugsmi un turklāt vairo ES konkurētspēju, apņēmību un vienotību, lai tādējādi pārvarētu krīzi.

2.9 Konkrētiem mērķiem paredzēti sociālie ieguldījumi ne tikai nodrošina sociālo progresu un vienlaikus palielina konkurētspēju. Laikā, kad bezdarbs ir sasniedzis nepieredzētus, satraucošus apmērus un nabadzības problēma kļūst aizvien aktuālāka, ieguldījumi labklājības valstī ir arī ļoti svarīgi, lai stiprinātu sociālo kohēziju, veicinātu sociālo iekļaušanu, kā arī apkarotu sociālo atstumtību un nabadzību. Šādu ieguldījumu izmantošanai ir jāgarantē efektivitāte.

2.10 EESK stingri uzsver, ka EMS sociālajai dimensijai vajadzīgi skaidri instrumenti, rādītāji un gan kvalitatīvie, gan kvantitatīvie mērķi, kas būtu tikpat efektīvi, cik EMS ekonomikas un finansiālie uzdevumi. Komiteja arī norāda Eiropadomei, ka gadījumā, ja šādai dinamiskākai ES sociālajai dimensijai trūktu konsensa vai politiskās gribas, EESK varētu ierosināt citu iespēju — ciešāku sadarbību EMS ietvaros, ar pašu finanšu resursiem, papildu Sociālo fondu, sociālā progresa paktu un sociālajiem standartiem, mērķiem un stabilizācijas mehānismiem, kas atbilst fiskālajiem, budžeta un monetārajiem stabilizācijas mehānismiem.

⁽¹⁾ Eiropadomes 2013. gada 27.–28. jūnija secinājumi, EUCO 104/13, 14. punkta c) apakšpunkts.

⁽²⁾ OV C 271, 19.9.2013., 1.–7. lpp.

Pastiprināts sociālais dialogs

2.11 Komiteja pozitīvi vērtē Komisijas priekšlikumus uzlabot sociālo partneru iesaistīšanu ekonomikas un nodarbinātības politikas koordinēšanā Eiropas līmenī. Sociālajam dialogam liela nozīme ir visos līmeņos. Tas palīdz nonākt pie tādiem risinājumiem, kuros atspoguļoti gan darba devēju, gan darba ņēmēju viedokļi, un turklāt vairo izpratni un uzticēšanos, kas tik vajadzīga Eiropas darba tirgus reformām un sociālās struktūras stiprināšanai.

2.12 Komiteja arī norāda, ka Eiropas sociālie partneri jau ir sākuši apspriest sociālā dialoga, t. sk. trīspusējā dialoga, nākotni.

Briselē, 2013. gada 17. oktobrī

*Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu
komitejas priekšsēdētājs*

Henri MALOSSE
